

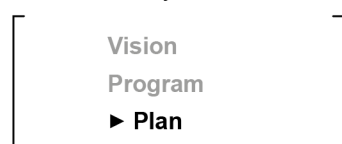

Göteborgs
Stad

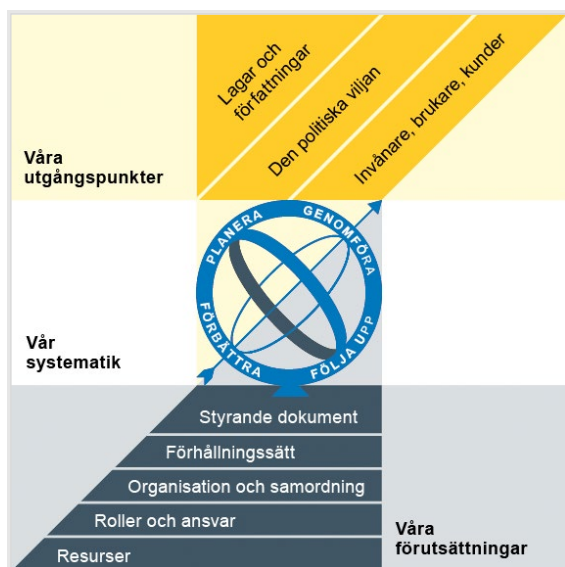
Göteborgs Stads handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen

2022–2025

Planerande styrande dokument

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Utpåkade nämnder och styrelser i Göteborgs Stad	Diarienummer: 1668/20	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2022-2025	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: Stadsledningskontoret, avdelningen för trygghet och samhälle, avdelningschef

Bilagor:

Bilaga 1: Indikationer

Bilaga 2: Avsiktsförklaring för samverkan mellan Göteborgs Stad och statliga myndigheter mot den organiserade brottsligheten

Bilaga 3: Preventionspyramiden

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna plan	5
Vem omfattas av planen	5
Giltighetstid	5
Bakgrund	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	7
Genomförande av denna plan	8
Uppföljning av denna plan	8
Utgångspunkter	8
Definition av parallella samhällen och utsatta områden	9
Gemensamma utgångspunkter för arbetet mot gängkriminalitet	11
Planens mål	14
Flera styrande dokument – samma mål	14
Planen	15
Fokusområden och insatser	15
Fokusområde 1: Tidiga och förebyggande insatser	15
Fokusområde 2: Insatser riktade till målgruppen som är gängkriminell eller riskerar att rekryteras till kriminalitet	20
Fokusområde 3: Ett samordnat arbete med helhetsperspektiv	24
Fokusområde 4: Kunskapsbaserat arbete och välgrundad kompetens	26

Inledning

Syftet med denna plan

Handlingsplanens syfte är att skapa förutsättningar för nämnder och styrelser att genomföra och utveckla insatser som krävs för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen i Göteborg.

Vem omfattas av planen

Handlingsplanen riktar sig till stadens nämnder och styrelser.

Giltighetstid

Handlingsplanen gäller för perioden 2022 till 2025.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för år 2021 framgår att staden ska arbeta med långsiktiga och uthålliga insatser mot gängkriminaliteten. Arbetet med att bekämpa brottslighet och gängkriminalitet är ett åtagande som under överskådlig tid ska ha hög prioritet i staden. Kommunfullmäktige har därför gett kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en långsiktig strategi för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen i Göteborg. Strategin ska tas fram tillsammans med polisen, andra berörda myndigheter, socialtjänsten, skolan, fritid och kommunala bolag.

I enlighet med stadens styrmodell har strategin fått formen av en plan, för att konkretisera mål och strategier i förslaget på trygghetsskapande och brottsförebyggande program (dnr 0355/20) samt Göteborgs Stads program för en jämlik stad.

Koppling till andra styrande dokument

Det finns flera program och planer bland stadens styrande dokument som syftar till att motverka risker för nyrekrytering och parallella samhällsstrukturer. De dokument som innehåller jämlikhetsfrämjande, trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder är relevanta för att minska gängkriminalitet. De insatser som beskrivs i dokument som rör våldsbejakande extremism, hedersrelaterat våld och förtryck och andra företeelser som bidrar till parallella samhällsstrukturer, ska utföras av de nämnder och styrelser som har ansvar för genomförandet och prioriteras i de utsatta områdena. Förutom de av kommunfullmäktige fattade beslut om åtgärder som gäller hela staden, kan respektive nämnd och styrelse ha beslutat om strategier och planer som styr den egna verksamheten och som är angelägna att följa för att målet med denna handlingsplan ska uppnås. Det finns även ett flertal reglerande dokument som stödjer det operativa arbetet i stadens

verksamheter som bidrar till att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen, exempelvis policy och riktlinjer för stadens arbete avhoppare.

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Göteborgs Stads program för en jämlik stad	Programmet belyser vikten av jämlika och goda livsvillkor samt innehåller strategier för att ge alla människor i staden möjlighet till delaktighet och inflytande samt bättre förutsättningar för hälsa och livsvillkor. En förutsättning för att minska nyrekrytering till gängkriminalitet och parallella samhällsstrukturer, är att programmet efterlevs.
Göteborgs Stads plan för en jämlik stad	Planen innehåller aktiviteter i samverkan mellan nämnder och styrelser som ska ge människor i Göteborg rätt till goda och likvärdiga livsvillkor.
Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program	Programmet har fem mål för att öka tryggheten och minska brottsligheten. Mål 4 är att minska benägenheten att begå brott där två av de prioriterade strategierna är att Göteborgs Stad ska utveckla och stärka det långsiktiga och systematiska vålds- och drogförebyggande arbetet samt att Göteborgs Stad ska rikta skyndsamma, samordnade och individanpassade insatser till barn och unga som bedöms vara i riskzonen för att rekryteras till kriminella gäng, hamna i kriminalitet, våldsbejakande extremism, drogmissbruk och andra riskbeteenden. Vårdnadshavare och andra betydelsefulla vuxna ska involveras och få stöd och hjälp vid behov.
Göteborgs Stads barnrättsplan	Planen mål är att Göteborg Stad ska ha ett systematiskt och inkluderande barnrättsarbete som säkerställer likabehandling och icke-diskriminering, ett beaktande av barnets bästa, barns rätt till liv och utveckling samt barns rätt att vara delaktiga i frågor som berör dem.
Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck	Det övergripande målet för planen är att det hedersrelaterade våldet och förtrycket ska upphöra. Att planen följs i berörda nämnder och styrelser är en förutsättning för att motverka parallella samhällsstrukturer.
Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism och radikaliserings	Riktlinjen fördelar ansvar i staden avseende arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Att riktlinjen följs i berörda nämnder och styrelser är en förutsättning för att motverka parallella samhällsstrukturer.
Central samverkansöverenskommelse mellan polisområde Storgöteborg och Göteborgs Stad	Ett övergripande mål med överenskommelsen är att den lokala tryggheten ska öka och brottsligheten minska. Stadens

	trygghetsfrämjande arbete ska utvecklas och stärkas. I samverkan med polisen och andra sakkunniga, ska brottsutsatta och otrygga platser fortsatt identifieras. Trygg i Göteborg är en viktig del av stadens samlade trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Andra verktyg i arbetet är SSPF och SIG.
--	--

Utöver ovan nämnda styrande dokument har handlingsplanen koppling till flera dokument som är under revidering eller ännu inte är beslutade. Tydlig koppling finns till förslaget till Göteborgs Stads plan för att inga områden ska vara utsatta 2025 (dnr 1669/20) samt förslaget till Göteborgs Stads handlingsplan för att motverka tystnadskultur (dnr 0116/22).

Stödjande dokument

Följande dokument har använts vid framtagandet av handlingsplanen och stödjer handlingsplanens insatser:

- 34-punktsprogrammet – Regeringens åtgärder mot gängkriminalitet
- Kriminell påverkan i lokalsamhället – En lägesbild av utvecklingen i utsatta områden
- EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021–2025
- Att vända utvecklingen - från utsatta områden till trygghet och delaktighet (Manne Gerell et al.)
- Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende bland unga: Att använda teori och forskning i praktiken (Anna-Karin Andershed & Henrik Andershed)
- Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6–17 år. (Socialstyrelsen 2021)
- Förebyggande insatser enligt LVU En vägledning om tillämpningen av 22 § LVU. (Socialstyrelsen 2021)
- Brottsförebyggande rådets (Brå) forskningslitteratur kring organiserad brottslighet och gängkriminalitet.
- Barn och unga som begår brott – Handbok för socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2020)
- Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende (Socialstyrelsen, 2020)
- Informationsdelning mellan socialtjänst och polis i brottsförebyggande arbete med barn och unga” (BRÅ, 2021)
- Agera mot brott och otrygghet med koppling till parallella samhällsstrukturer (BRÅ 2022)
- Handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd (Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd 2021)
- Västra Götalandsregionen (VGR) och Göteborgs Stads avtal om att varje barn och varje familj i Göteborg ska mötas utifrån ett familjecentrerat arbetssätt

- Barn och unga som begår brott (Socialstyrelsens kunskapsguide)

Genomförande av denna plan

Varje nämnd och styrelse med utpekat ansvar i handlingsplanen ansvarar för implementeringen i den egna organisationen och genomförandet av respektive insats. Nämnder och styrelser med utpekat samordningsansvar ansvarar för samordningen av respektive insats. Kommunstyrelsen ansvarar för att stödja en samlad implementering, genomförande och samordning av handlingsplanen som helhet och andra näraliggande styrande dokument.

Uppföljning av denna plan

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ansvara för en samlad uppföljning av handlingsplanen för att stoppa gängkriminalitet, nyrekrytering och utveckling av parallella samhällen och andra näraliggande styrande dokument som bidrar till målet. Uppföljning ska göras en gång per år och rapporteras till kommunfullmäktige i ordinarie uppföljningsprocess.

Uppföljning ska göras avseende måluppfyllelse för ett antal indikatorer som mäter resultat i förhållande till målen, se bilaga 1. I uppföljningen ska underlag samlas in på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna. Utöver dessa resultatindikatorer kommer handlingsplanens insatser följas upp bland annat genom de centrala lägesbilderna, den årliga trygg-i utvärderingen, den årliga uppföljningen av avhopparverksamheten samt de övriga områden som ingår inom Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet. Insatsen om ett införande av GVI i Göteborg kommer att utvärderas både utifrån process och resultat i samverkan med Göteborgs Universitet och Malmö Universitet.

Utgångspunkter

Handlingsplanen ska bidra till att nå målet att Göteborgs Stad ska stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utveckling av parallella samhällen på lång sikt. För att nå målet krävs åtgärder på olika nivåer. Det krävs trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser, det krävs åtgärder som ökar jämlikheten samt åtgärder gentemot befintlig organiserad brottslighet. På kortare sikt, fram till år 2025, är målet med handlingsplanen att minska nyrekrytering, gängkriminalitet och förekomsten av parallella samhällen i Göteborg.

Handlingsplanen framhåller vikten av tidiga och förebyggande insatser redan vid tidiga tecken på normbrytande beteende som kan leda till kriminalitet. Föräldrars betydelse och ansvar är en viktig del i ett tidigt och förebyggande arbete.

Handlingsplanen framhåller insatser som kommunen har rådighet över och som i vissa fall redan pågår. Syftet är att förstärka, utöka och utveckla dessa insatser men också att initiera nya åtgärder. Arbete bedrivs såväl i stadens som i andra aktörers regi, samt i samverkan mellan staden och andra aktörer. För att målet ska kunna nås inom utsatt tid krävs en fungerande samverkan mellan stadens förvaltningar och bolag och mellan staden och andra aktörer.

Insatserna riktar sig direkt till målgruppen kriminella eller i riskzonen för kriminalitet, samt på insatser som skapar en samordnad helhetsbild och en ökad kunskap i stadens verksamheter för att motverka och minska gängkriminaliteten, nyrekryteringen och bidra till att stoppa utvecklingen av parallella samhällsstrukturer.

På så sätt finns större möjligheter att uppnå resultat för att nå uppsatta mål.

Definition av parallella samhällen och utsatta områden

Parallella samhällsstrukturer

Begreppet parallella samhällsstrukturer är vagt och det finns relativt lite forskning eller data om fenomenet. Med parallella samhällsstrukturer avses i handlingsplanen sociala strukturer som bidrar till brottslighet och otrygghet och som begränsar individers rättstrygghet och deras möjligheter att utöva fri- och rättigheter, samt inverkar negativt på rättsväsendets och övriga samhällsaktörers förmåga att verka. Definitionen tar fasta på brottslig verksamhet och de negativa konsekvenserna av parallella strukturer – och riktar sig inte mot en pluralism av sociala strukturer och normer som sådana.

Brå (Brå 2018:6) beskriver två typer av parallella strukturer: parallella strukturer kopplade till kriminella nätverk och parallella strukturer som används inom vissa minoritetsgrupper. Drivkrafterna inom dessa strukturer kan delvis skilja sig åt. Kriminella nätverk anses i första hand ha ekonomiska intressen av att etablera parallella strukturer för illegala marknader. Den andra typen av parallella strukturer gäller större gemenskaper som bygger på släktskap, etnicitet, kollektivistiska sedvänjor eller religiös praktik. Strukturerna syftar ofta till att underlätta för gruppen, men kan därmed begränsa individers möjligheter att välja om de vill följa beslut eller ingå i gemenskapen.

Polismyndighetens lägesbild över utsatta områden

Utsatta områden är ett begrepp som polisen i Sverige sedan 2015 använder för att beskriva förortsområden och stadsdelar med över tid låg socioekonomisk status och kriminell påverkan på lokalsamhället. Områdena delas upp i särskilt utsatta områden, riskområden och utsatta områden. Polisens definition ingår i deras nationella lägesbild som tas fram av underrättelseenheten vid Nationella operativa avdelningen (NOA) genom en analys av de områden som inrapporteras av Sveriges lokalpolisområden. Analysen består av en bedömning av graden av utsatthet utifrån fyra kriterier:

- De boendes benägenhet att delta i rättsprocessen
- Polisens möjlighet att utföra sitt uppdrag
- Eventuella parallella samhällsstrukturer
- Extremism, främst våldsbejakande islamistisk extremism

Samtliga områden har också gemensamt att de har en låg socioekonomisk status.

Ett utsatt område är ett geografiskt avgränsat område som karaktäriseras av låg socioekonomisk status och en kriminell påverkan på lokalsamhället. Påverkan kan utgöras av direkta påtryckningar, exempelvis genom hot och utpressning, eller indirekta, som till exempel narkotikahandel och offentliga våldshandlingar. Effekten blir att de

boende i området upplever otrygghet, vilket i sin tur leder till en minskad benägenhet att anmäla brott och medverka i rättsprocessen.

Det har även gått att identifiera en mellannivå som kallas riskområde, vilket är ett område som uppfyller samtliga kriterier för ett utsatt område men inte riktigt når upp till de kriterier som kännetecknar ett särskilt utsatt område. Läget är dock så alarmerande att det finns en överhängande risk att området riskerar att bli särskilt utsatt om inte adekvata åtgärder sätts in.

Ett särskilt utsatt område kännetecknas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen. Det kan även förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägare och anmälare i området. Förekomst av parallella samhällsstrukturer är ett av kriterierna som polisen har med i sin bedömning för ett särskilt utsatt område.

Det finns i dag inget område i Sverige där ett parallellt samhällssystem existerar fullt ut, men de särskilt utsatta områdena har inslag av detta och tillåts systemet fortsätta kan det komma att utvidgas. Som exempel på inslag som tyder på en parallell samhällsstruktur kan nämnas:

- Personer med gott anseende som hanterar eller medlar i konflikter mellan familjer och klaner.
- Förekomst av olika typer av, framför allt finansiell, låneverksamhet mellan boende i området.
- Kriminella nätverk som avsätter pengar till en så kallad trygghetskassa dit bland annat anhöriga till dömda kriminella kan vända sig för att få ekonomiskt stöd under den tid straffet avtjänas.
- Handel med insmugglad sprit och tobak, handel med stöldgods hos lokala näringsidkare och illegal spelverksamhet.
- Förekomst av så kallade lägenhetsbutiker där det sker försäljning av skattepliktiga insmugglade varor.
- Förekomst av illegal festverksamhet.
- Kriminella nätverk kan i vissa områden ordna boende, olika typer av arbete, skydd och säkerhet för människor som i andra fall har svårt att få dessa tjänster, och som i vissa fall vistas olagligt i Sverige. Indikationer på att lägenhetsuthyrare i vissa fall behöver ett godkännande från tongivande kriminella för att få hyra ut.

Samband mellan hederskultur, klanstrukturer, gängkriminalitet och våldbejakande islamistisk extremism.

En tidigare rapport till kommunstyrelsen Hederskultur, våldsbejakande islamistisk extremism och gängkriminalitet – en studie av samband (dnr 0999/20 visar att det finns många samband mellan hederskultur, klanstrukturer, gängkriminalitet och våldbejakande islamistisk extremism. De syns både strukturellt, geografiskt och genom att individer rör sig mellan eller befinner sig i flera grupper samtidigt.

Gängkriminalitet har, både historiskt och i nutid, använts för att finansiera våldsbejakande extremism. Individer har också rört sig mellan miljöerna. Kopplingarna mellan våldsbejakande islamistisk extremism och kriminalitet präglas av sociala relationer. Sambandet blir mest påtagligt när kriminella rekryteras in i den våldsbejakande islamistiska miljön i det geografiska område där de verkar.

Kriminalitet är en av inkörsportarna till att senare radikaliseras. De kriminella familje- och släktbaserade nätverken utmärks av grovt våld. Några av nätverkens kärnor genomsyras av hedersnormer, som innebär att oförrätter måste besvaras med våld för att upprätthålla gruppens respekt. Våldsbejakande islamistisk extremism grundar sig på en ideologi med stark hederskultur. Den innebär att några få, oftast män, utövar systematisk påverkan mot en stor grupp, oftast flickor och kvinnor. Studien visar även att det finns en stark koppling till segregerade och utsatta områden.

Gemensamma utgångspunkter för arbetet mot gängkriminalitet

För att stoppa gängkriminalitet och nyrekrytering till kriminella nätverk är det nödvändigt med en gemensam utgångspunkt i arbetet. Begreppet gängkriminalitet behöver därför brytas ner i mindre komponenter för att det ska vara möjligt att identifiera var åtgärderna ska sättas in, vilka som har rätt verktyg för att sätta in åtgärder och för att ha en förståelse för att rekrytering till gäng kan ske på olika sätt.

Definition av gängkriminalitet

Handlingsplanen utgår från BRÅ:s definition av fyra övergripande grupp- och nätverkskategorier inom den organiserade brottsligheten.

- Självdefinierade grupper omfattar grupper som själva lyfter fram sin grupptillhörighet i form av namn, attribut och medlemskap. Till kategorin självdefinierade grupper räknas exempelvis mc-gäng, men även andra gäng som har gett sig själva ett namn.
- Externdefinierade grupper är grupper som inte själva beskriver sin grupptillhörighet genom namn, symboler och attribut. I stället tilldelas de namn, antingen av polisen eller av medierna. Till denna kategori kan exempelvis räknas de förorts- och stadsdelsbaserade grupper som har tilldelats namn utifrån samt vissa familje- och släktbaserade nätverk.
- Icke namngivna grupper är ett samlingsnamn för olika typer av relationsbaserade nätverk som varken har ett självtilldelat eller externt tilldelat namn. Exempel på icke namngivna grupper är vissa stadsdels- och förortsbaserade grupper, som baseras på att de bor i samma bostadsområde, samt vissa familje- och släktbaserade nätverk.
- En projektbaserad konstellation kan bestå av personer från någon av de tre ovan beskrivna grupperna. Projektbaserade konstellationer är projektgrupper som sätts ihop för att bedriva en vinstdrivande kriminell verksamhet, exempelvis narkotikasmuggling, storskaliga stölder eller omfattande bedrägerier.

Tillvägagångssätt vid rekrytering

För att sätta in adekvata och effektiva åtgärder mot rekrytering till kriminella nätverk, krävs kunskap om att rekryteringen sker på olika sätt beroende på vilken kriminell gruppering som avses och varför individer, framför allt unga killar, vill ingå i ett kriminellt nätverk.

Vid rekrytering till självdefinierade grupper finns oftast en rekryteringstrappa med olika steg som vanligtvis måste passeras innan fullvärdigt medlemskap uppnås. Det är

processer som kan pågå i flera år och många uppnår inte fullvärdigt medlemskap. Samma struktur finns inte i de kriminella nätverk som i dag återfinns i de områden som polisen definierar som utsatta områden.

Till förorts- och områdesbaserade kriminella grupper sker en aktiv rekrytering, men också en indirekt rekrytering. Indirekt rekrytering handlar om att barn och ungdomar gradvis glider in i kriminalitet som en följd av att de bor i området och befinner sig i en miljö med kriminellt aktiva personer. Det innebär inte att man hamnar i ett gäng bara för att man bor i ett område, men det är en riskfaktor om ett barn dessutom har andra riskfaktorer runt sig. Aktiv rekrytering innebär att barn och ungdomar medvetet söks upp och utsätts för olika typer av påverkan. Det kan ske genom så kallad positiv rekrytering, exempelvis genom belöningssystem med pengar och social status. Det kan även ske genom negativ aktiv rekrytering, vilket sker med hjälp av våld och hot om våld. Rekrytering är viktigt för de kriminella nätverken. Det behövs exempelvis personer som kan försvara området, utföra våldshandlingar och transportera narkotika och vapen.

Personer som är i riskzon för att rekryteras (oavsett vilken form) har ofta någon form av psykisk ohälsa, neuropsykiatrisk eller intellektuell funktionsnedsättning, upplevda trauman eller bevittnat våld, misslyckad skolgång och/eller kriminella anhöriga. De har också många gånger varit föremål för insatser från sociala myndigheter. Pengar kan locka, men många gånger handlar det lika mycket om att dessa individer vill känna sig utvalda och som en del av något större, de vill ha en tillhörighet. De kan även få social status genom de äldre kriminellas uppmärksamhet.

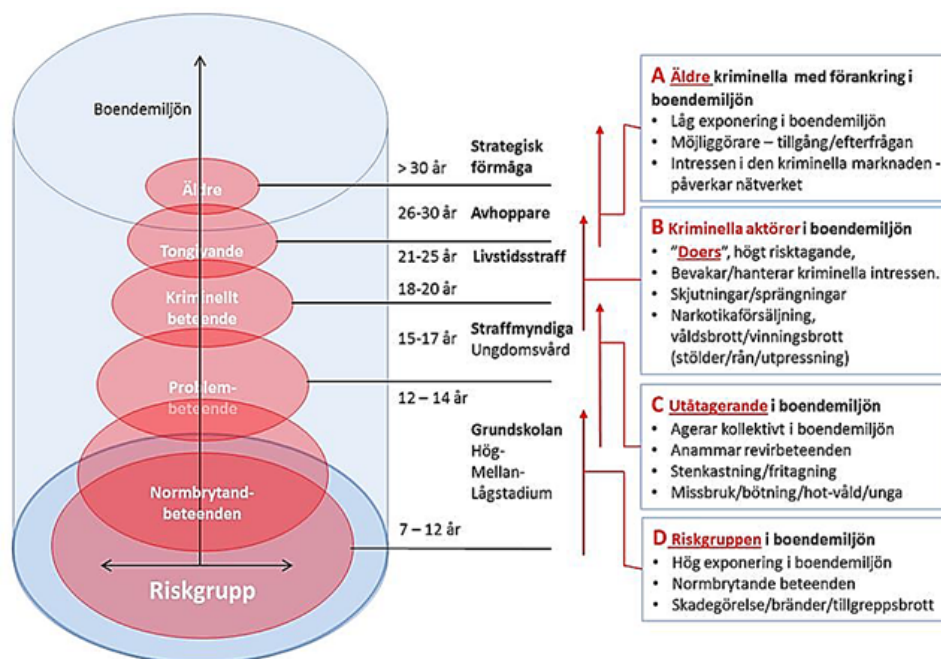
När det handlar om familje- och släktbaserade kriminella nätverk föds personer bokstavligen in i de kriminella förehavandena. För dessa ungdomar är steget in i kriminalitet inte särskilt långt och släktskapet är en stark riskfaktor för att rekryteras till kriminalitet. Det finns tydliga samband där äldre bröder eller andra äldre släktingar drar med yngre syskon och släktingar in i kriminaliteten. Det kan röra sig om att en normalisering av kriminella normer förs över in i familjen eller att äldre syskon och släktingar använder de yngre som springpojkar.

Cylindermodellen

Cylindermodellen syftar till att kartlägga vilka individer som utgör en negativ påverkan på lokalsamhället i ett utsatt område, baserad på kriminalitet eller normbrytande beteende. Modellen utgör även ett underlag till bedömningar av huruvida verksamhetens omfattning är tillräcklig i relation till målgruppens storlek och behov. Modellen bygger på erfarenhet och kunskap som poliser och socialsekreterare har erhållit genom sin yrkesutövning samt individer med tidigare erfarenhet av att ingå i olika kriminella grupperingar. Den empiriska kunskapen har sedan prövats genom en stor mängd möten och diskussioner med poliser som är vana att arbeta med individer som ingår i den här typen av nätverk.

Cylindermodellen består av fyra kategorier, A-D, som utgörs av fyra typer av aktörsgrupper där individer med olika positioner och funktioner ingår. Gemensamt för alla aktörer i cylindern är deras bostadsområde. Där finns miljön som utgör en risk för rekrytering till de kriminella nätverken och där förmedlas normer och kunskap om brott från de äldre kriminella till yngre barn och ungdomar.

I vissa av de kriminella nätverken i stadens utsatta områden är det en mer flytande struktur, i andra är organiseringen mer strukturerad. Kategorierna ger en bild av strukturen på de kriminella nätverken och deras roller, funktioner och positioner i den kriminella miljön. Modellen visar också på en indelning efter ålder. Se bild nedan.

A-kategorin kännetecknas av äldre kriminella med förankring i lokalsamhället. De behöver nödvändigtvis inte bo kvar i området men har en strategisk förmåga att utveckla och möjliggöra den lokala kriminella miljön framåt. Genom sitt kontaktnät utanför det geografiska området och förmåga att förse och avsätta kriminella varor och tjänster på den lokala kriminella marknaden i boendemiljön har de en viktig funktion. A-kategorin är den till antalet minsta kategorin.

Individerna i **B-kategorin** hanterar, bevakar och utför mycket av den kriminella och vinstgivande verksamheten. Den här gruppen står för mycket av brottsligheten och i synnerhet våldet.

A- och B-kategorin utgörs oftast av individer som är brottsaktiva och av högt intresse för polisen att arbeta mot. Riktat mot dessa kategorier har staden ett uppdrag att exempelvis erbjuda stöd och hjälp genom en exitprocess, vid myndighetsgemensamma insatser för att motverka osund konkurrens, vid bedömning och beslut om att inte bevilja föreningsbidrag till organisationer med koppling till kriminalitet samt gällande lokaluthyrning till individer eller föreningar med koppling till organiserad brottslighet.

C-kategorin, som främst utgörs av ungdomar med ett utåtagerande beteende, kopierar de äldre kriminellas beteende. De påverkar bostadsområdet negativt genom att stöka och ställa till med besvär för de boende. De här individerna har en stor påverkan på bostadsområden eftersom de är framträdande på gator och torg i området.

D-kategorin är barn som rör sig ute i boendemiljön bland äldre ungdomar i området. De äldre ungdomarna ingår i varierande utsträckning i den kriminella miljön. Särskilt barn med problem eller riskfaktorer för normbrytande beteende riskerar när de blir äldre att ägna sig åt tydligare normbrytande kriminellt beteende. Gruppen är sårbar och riskerar att

på sikt dras djupare in i den kriminella miljön, eftersom de lever och verkar i samma sociala kontext. De här barnen kan sägas utgöra rekryteringsbasen för de kriminella nätverken. Det är särskilt viktigt med tidiga, intensiva och samordnade insatser till dessa individer för att motverka djupare inblandning i organiserad brottslighet på sikt.

Om arbetet högst upp i cylindern framför allt präglas av en repressiv inriktning med fokus på polisens arbete är arbetet längst ner i huvudsak en uppgift för kommunen att arbeta med eftersom det är där det förebyggande arbetet ska göras.

I handlingsplanens insatser framgår vilken kategori av modellens målgrupper som står i fokus för insatsen.

Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet

Kommunstyrelsen beslutade 2008 att inrätta ett kunskapscentrum mot gängkriminalitet, organiserad brottslighet och otillåten påverkan (se bilaga 2). Det yttersta målet är att stödja och värna det demokratiska samhällssystemet med utgångspunkt från en bred myndighetssamverkan. Samverkande myndigheter är Skatteverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Kronofogden, Försäkringskassan, Länsstyrelsen, Kriminalvården, Tullverket, Polismyndigheten, Västra Götalandsregionen och Säkerhetspolisen samt Göteborgs Stad. Kunskapscentrums uppdrag är att ta initiativ till, stödja och driva nätverk och samarbetsprojekt som ska leda till konkreta åtgärder mot gängkriminalitet, organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och otillåten påverkan. Kunskapscentrum ska arbeta långsiktigt och strukturellt genom att försvåra för kriminell verksamhet och otillåten påverkan. Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet är organiserat under kommunstyrelsen.

Planens mål

Handlingsplanen ska bidra till att nå målet att Göteborgs Stad ska stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utveckling av parallella samhällen på lång sikt. På kortare sikt, fram till år 2025 är målet med handlingsplanen att antalet individer i kriminella gäng och nyrekrytering till kriminella nätverk minskar och att förekomsten av parallella samhällen minskar.

Flera styrande dokument – samma mål

En teoretisk utgångspunkt i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är en uppdelning utifrån preventionsnivåer. Det handlar om generella, selektiva och indikerade åtgärder. Generella åtgärder riktar sig till alla invånare och platser där de bor, verkar och som de besöker. Selektiva åtgärder fokuseras till riskgrupper, individer eller särskilt brottsdrabbade platser och indikerade åtgärder till dem som har begått eller drabbats av brott tidigare. Insatserna som staden ska utföra för att minska brottsligheten och öka tryggheten behöver rikta sig mot alla nivåer i preventionstriangeln. Andra styrande dokument inom området fokuserar på flera eller andra nivåer. Exempel på näraliggande program och planer och deras förhållande till insatserna framgår av bilden på preventionspyramiden i bilaga 3.

Göteborgs Stads handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen, fokuserar på insatser som återfinns bland selektiva och indikerade åtgärder även om några insatser är kopplade till stadens främjande arbete och generella åtgärder.

Arbetet med de främjande insatserna och de generella åtgärderna, som omhändertas i framför allt program och plan för en jämlik stad och handlingsplanen för att inga områden ska vara utsatta 2025, kan ses som en grund för att stoppa utvecklingen av parallella samhällsstrukturer. Idag finns emellertid gängkriminalitet i Göteborg som genom sin närvaro och påverkan på lokalsamhället upprätthåller parallella samhällsstrukturer. Att fokusera på selektiva åtgärder och indikerade åtgärder för gruppen som ingår i kriminella nätverk och de som finns i riskzonen för kriminalitet, kan således ha en positiv påverkan på att stoppa de parallella samhällsstrukturen. En del åtgärder kommer att ge effekt tidigt, medan andra åtgärder förväntas ge resultat först på längre sikt.

Planen

Fokusområden och insatser

Handlingsplanen utgår från fyra fokusområden med tillhörande insatser som tillsammans visar vad stadens nämnder och styrelser ska prioritera för att stoppa gängkriminalitet, nyrekrytering och utveckling av parallella samhällen.

- Tidiga och förebyggande insatser
- Insatser riktade till målgruppen som är gängkriminell eller riskerar att rekryteras till kriminalitet.
- Ett samordnat arbete med helhetsperspektiv för att stoppa gängkriminalitet och nyrekrytering till kriminella nätverk.
- Kunskapsbaserat arbete och välgrundad kompetens.

Insatserna nedan utgår från ett eller flera av de ovan beskrivna fokusområdena men knyter ibland an till fler fokusområden än just det de har kategoriserats under.

Fokusområde 1: Tidiga och förebyggande insatser

Tidiga och förebyggande insatser för att motverka rekrytering till kriminella gäng och utvecklingen av parallella samhällsstrukturer är en av många arbetssätt som staden använder sig av för att öka tryggheten och minska brottsligheten

För Göteborgs stad är arbetet med att förhindra att barn och unga rekryteras till kriminella gäng prioriterat. En prioritering ska göra att färre barn och unga kan fylla på de kriminella gängerna när fler kriminella fängslas eller lämnar sin kriminalitet.

Insatserna i fokusområdet syftar till att tidigt bryta riskbeteenden som kan leda till utveckling av kriminalitet och andra normbrytande beteenden. Fokus är på att stärka de skyddsfaktorer som ökar barns, ungas och deras familjers förmågor samt kraft att stå emot negativ påverkan. Ibland kan omfattande och tidskrävande insatser vara nödvändiga för att bryta en begynnande negativ utveckling.

Rekryteringen av barn och unga till kriminella gäng har ökat och tendensen är att rekryteringen kryper allt längre ner i åldrarna. Längre har det saknats beprövade metoder och modeller för området. Kunskapsläget i landet förbättras stadigt och Socialstyrelsen har nu publicerat kunskapsunderlag. Socialnämnderna ska, utöver ett utvecklat föräldrastöd, utarbeta en gemensam rutin för att genom tidiga insatser motverka utveckling av kriminalitet hos barn och unga. En gemensam rutin stärker likabehandlingen i staden.

Västra Götalandsregionen (VGR) och Göteborgs Stad har genom avtal kommit överens om att varje barn och varje familj i Göteborg ska mötas utifrån ett familjecentrerat arbetssätt (FCA). Det innebär att insatser för barn och unga tar sin utgångspunkt i hela familjen, eller den blivande familjen, och deras levnadsvillkor.

Insats 1:1 Förstärkt föräldraskapsstöd

I Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program lyfts föräldrars betydelse fram som en viktig faktor.

Ett föräldraskapsprogram för vårdnadshavare som har barn där det finns oro för utveckling av ett normbrytande beteende ska införas. Programmet ska riktas till vårdnadshavare till barn under 13 år och vid behov för vårdnadshavare med äldre barn. Befintliga föräldraskapsprogram ska tillvaratas, utvecklas och vid behov utökas. Avsikten är att stärka rollen, få kunskap om sina rättigheter och skyldigheter som vårdnadshavare, kunskap om risk och skyddsfaktorer samt bli mindre beroende av omgivningens påtryckningar och åsikter. Föräldraskapsprogrammet ska innefatta värdegrundsfrågor såsom demokrati, jämställdhet och tolerans samt förtydliga socialtjänstens, förskolans och skolans uppdrag.

Socialstyrelsens rekommendationer samt Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd ska vara styrande. Stödet ska vara utformat för att stärka föräldrars förmåga att motverka risken att deras barn kan rekryteras till gängkriminalitet.

För att bredda rekrytering av vårdnadshavare aktuella för föräldraskapsprogram ska samverkan med civilsamhället ske. Avsikten med samverkan är att kunna informera fler föräldrar om pågående föräldraskapsprogram och nyttan med dem.

Föräldraskapsprogrammet för vårdnadshavare ska vara en resurs för förskolor och skolor, oavsett driftsform, vars föräldrar har behov av stöd i sitt föräldraskap. För att möjliggöra deltagande bör programmet göras tillgängligt, vara möjligt att tillgodogöra sig utifrån föräldrars livssituation, deras barns och ungdomars specifika behov av stöd samt finnas tillgänglig på kvällar och helger.

Det stärkta föräldraskapsstödet ska vara kopplat till insats 1:2, 2:3 och 2:4 i denna plan.

Insats 1:1	Förstärkt föräldraskapsstöd
Förväntat resultat	Ökad kapacitet hos vårdnadshavare att stödja sina barn och ungdomar
Målgrupp	Alla vårdnadshavare med barn under 13 år där det finns oro för utveckling av ett normbrytande beteende

Samordningsansvar	Socialnämnderna Centrum och Nordost för framtagande, samordning och utveckling av utbildningar
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydvest samordnar berörda nämnder och styrelser inom sitt stadsområde

Insats 1:2 Förstärk och vidareutveckla det områdesbaserade arbetet

I den kartläggning av insatser, metoder och arbetssätt i skolans och socialtjänstens arbete med unga som befinner sig i eller i riskzon för gängkriminalitet som genomförts samband med tidigare uppdrag¹ inom området beskrivs bland annat ett antal insatser och arbetssätt som tar sin utgångspunkt i närområdet och dess invånares behov. Samverkansteamet i Hjällbo och familjebehandlare stationerade på skolor är exempel på insatser som utgår från lokalsamhället och där behandlarna arbetar på uppdrag av ungdomen och dennes familj. Fältarbetare finns där ungdomar finns och kan göra insatser för att tidigt upptäcka dem som är i riskzonen för en ogynnsam utveckling. Även skola som arena, arbetssättet Bygga broar och kulturtolkar, familjecentraler och familjedialoger är exempel på områdesbaserade arbetssätt som kan visa vägar för att arbeta med familjer i områden där tilltron till myndigheter är särskilt låg. Det finns också flera exempel i staden där civilsamhällets aktörer arbetar med olika insatser som kan öka tilliten till myndigheterna. I samverkan med föreningar och kulturtolkar finns möjligheter för staden att sprida kunskap om vad socialtjänsten och andra myndigheter gör och vilket stöd där finns att få.

Det finns också behov av att koppla den myndighetsutövande delen av socialtjänsten närmare fältarbetet. Genom att vistats bland barn och ungdomar och deras familjer i närområdet ökar förståelsen för ungdomarnas livsvillkor och den komplexa situation som råder. Genom att lära känna ungdomen på dess egna arenor ges möjligheter att bygga en annan relation mellan socialsekreterare och ungdom vilket kan skapa förutsättningar för tidiga och förebyggande insatser.

Varje socialnämnd ska göra en analys om vilka insatser och arbetsmetoder som behöver utvecklas inom respektive stadsområde för att förstärka och vidareutveckla det områdesbaserade arbetet. Förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd, Framtidskoncernen, idrotts- och föreningsnämnden och kulturnämnden ska utifrån sina verksamhetsområden bidra i socialnämndernas arbete.

Insats 1:2	Förstärk och vidareutveckla det områdesbaserade arbetet
Förväntat resultat	Förbättrad livssituation för barnen och deras föräldrar genom en
Målgrupp	Barn och unga och deras familjer i riskzon för normbrytande beteende och kriminalitet

¹ KS 2022-04-27 § 364 Redovisning av uppdrag till stadsledningskontoret att i samverkan med de fyra socialnämnderna, grundskolenämnden, polisen och Statens institutionsstyrelse (SiS) utreda metoder, åtgärder och insatser som används i stadens arbete med unga som befinner sig i eller riskerar att dras in i gängkriminella sammanhang, vilka brister och förbättringsområden som finns, samt hur sådana brister kan förhindras i framtiden, dnr 1062/21

Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst samordnar berörda nämnder och styrelser inom sitt stadsområde
--------	--

1:3 Utredda möjligheten att öka den ideella sektorns engagemang för att motverka rekrytering till gängkriminalitet och utifrån det genomföra en pilot.

Barn och unga kan, när oro och risk finns för att utveckla ett normbrytande beteende, vara i behov av stöd. Ett främjande och förebyggande stöd som syftar till att stärka de befintliga frisk- och skyddsfaktorer som den unga och dennes familj redan har.

Genom att förbättra möjligheten att engagera den ideella sektorn kan nya former av stöd till barn och unga samt samarbetsformer mellan Göteborgs Stad och den ideella sektorn utvecklas.

Stadens bidrag till föreningar och organisationer samt socialnämndens möjligheter att utse kontaktpersoner är exempel på befintliga möjligheter som kan utvecklas ytterligare för att öka omfattningen av engagemanget hos den ideella sektorn. Sociala utfallskontrakt provas exempelvis i Stockholms stad. Ett ökat engagemang hos den ideella sektorn kan därutöver leda till att nya fritidsintressen och sammanhang utvecklas.

Insatsen har koppling till insats 1:4 i denna plan

Insats 1:3	Utredda möjligheter för ideell sektor att vara del i arbetet med att motverka rekrytering till gängkriminalitet
Förväntat resultat	Ett utvecklat stöd för barn/unga med normbrytande beteende och deras familjer
Målgrupp	Familjer och deras barn som har behov av ett omfattande stöd för att stärka skyddsfaktorer samt öka möjligheten till fritidsaktiviteter.
Ansvar	Socialnämnden Sydväst, Idrotts- och föreningsnämnden

Insats 1:4 Genomföra analysarbete gällande verksamhetens inriktning och omfattning för att motverka rekrytering av barn/unga till kriminella nätverk

Av stadsledningskontorets rapport om socialtjänstens och skolans arbete med unga i eller i riskzon för gängkriminalitet framgår att det finns behov av att genomföra ett analysarbete gällande verksamhetens inriktning och omfattning². Av den kartläggning av insatser, metoder och arbetssätt som genomfördes i detta ärende framgår att verksamheterna bedriver arbete inom samtliga preventionsnivåer. Det är dock inte möjligt att bedöma om insatserna möter målgruppens samtliga behov eller om verksamheten bedrivs i tillräcklig omfattning då systematiserad kunskap om målgruppen inte finns tillgänglig. Kunskap finns lokalt men behöver tydliggöras och systematiseras. För att

² KS 2022-04-27 § 364 Redovisning av uppdrag till stadsledningskontoret att i samverkan med de fyra socialnämnderna, grundskolenämnden, polisen och Statens institutionsstyrelse (SiS) utreda metoder, åtgärder och insatser som används i stadens arbete med unga som befinner sig i eller riskerar att dras in i gängkriminella sammanhang, vilka brister och förbättringsområden som finns, samt hur sådana brister kan förhindras i framtiden, dnr 1062/21

kartlägga målgruppens omfattning och behov föreslås i insats 4:1 att cylindermodellen ska användas.

Utifrån resultatet av arbetet ska en analys göras om såväl vilka insatser och arbetsmetoder som behövs som hur stor kapacitet som krävs inom respektive område. Ur detta arbete ska i ett nästa steg en stadengemensam grundnivå fastställas. En överenskommen grundnivå av gemensamma metoder möjliggör ett uthålligt, långsiktigt arbetssätt samt ett förbättrat utvärderings och utvecklingsarbete. Det möjliggör att barn och unga kan få samma stöd oavsett var man bor i Göteborg. En gemensam grundnivå möjliggör också en kvalitetssäkrad kompetensutveckling för nya och erfarna medarbetare.

Insatsen är kopplad till insatserna 2:3, 2:4, 4:1, 4:2 och 4:4 i denna plan.

Insats 1:4	Genomföra analysarbete gällande verksamhetens inriktning och omfattning för att motverka rekrytering av barn/unga till kriminella nätverk
Förväntat resultat	Ett utvecklat intensivt stöd för barn/unga och deras familjer
Målgrupp	Familjer och deras barn som har behov av ett hållbart långsiktigt stöd av god kvalitet för att stärka skyddsfaktorer
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

1:5 Socialnämnderna ska utarbeta en gemensam rutin för att genom tidiga insatser motverka utveckling av kriminalitet hos barn och unga.

Kriminalitet hos barn och unga och i förlängningen rekryteringen av dem till kriminella gäng har en påverkan på tryggheten i Göteborg. För Göteborgs stad är arbetet med att förhindra barn och ungas rekrytering till kriminella gäng prioriterat. En prioritering ska förhindra att barn och unga rekryteras till de kriminella gängen när fler fångslas eller lämnar sin kriminalitet.

En gemensam rutin behöver förtydliga hur socialnämnderna prioriterar arbetet när en anmälning/orosanmälning gällande barn och ungdom med koppling till kriminalitet inkommer till nämnden. En prioritering innebär en skyndsam kontakt för att tillmötesgå det behov av hjälp och stöd som kan uppstå i en familj när de har kontaktats av exempelvis polis för att ens barn begått en brottslig handling. Rutinen bör omfatta risk för hedersrelaterad problematik, tillhörighet till parallella samhällen och våldsbejakande extremism. Detta då tillhörigheterna kan vara många samt att gränserna mellan dem är flytande och överlappande.

När hjälpbehovet är som störst är motivationen till förändring stort och det kan mötas genom ett erbjudande om hjälp och stöd, för barnet/ungdomen och dess vårdnadshavare redan vid den första kontakten. I arbetet ska även flickors kriminalitet uppmärksammas.

Socialnämnderna ska tillse att de medarbetare som möter barn och unga samt deras familjer, där det finns oro för en kriminell utveckling, ska ha särskild kompetens och erfarenhet av ett sådant arbete.

Insats 1:5 ska vara kopplad till insats, 1:4, 2:3, 2:4 och 4:4 i denna plan.

Insats 1:5	1:5 Socialnämnderna ska utarbeta en gemensam rutin för att genom tidiga insatser motverka utveckling av kriminalitet hos barn och unga.
Förväntat resultat	En minskad rekrytering till gängkriminalitet
Målgrupp	Barn, unga som har kopplingar till kriminalitet och deras familjer
Samordningsansvar	Socialnämnd Nordost
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, och Sydväst

Fokusområde 2: Insatser riktade till målgruppen som är gängkriminell eller riskerar att rekryteras till kriminalitet

I Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program finns flera strategier som är inriktade på målgruppen gängkriminella och de som riskerar att rekryteras till kriminalitet. I programmet framgår även att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet ska ske utifrån kunskapsbaserade lägesbilder.

Brottsutsatta, otrygga platser och områden utgör ett hot mot de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen och demokratins grundvalar. Dessa platser riskerar att den enskilde individen inte får de rättigheter som hen har rätt till.

Barn och unga drabbas på flera olika sätt av kriminella nätverk och organiserad brottslighet. Inget barn ska behöva vara rädd för kriminella gäng, att bli skjuten eller riskera att rekryteras in i ett kriminellt nätverk. Genomförda skjutningar och sprängningar har resulterat i både skadade och dödsoffer, och forskningsmässigt har man också kunnat påvisa en ökad otrygghet hos invånarna efter en skjutning. De kriminella nätverken bidrar också till att upprätthålla de parallella samhällsstrukturer som finns i Göteborgs Stad

Göteborgs Stad har möjlighet att påverka barns uppväxtvillkor genom exempelvis förskola, skola, socialtjänst, kultur och fritid samt goda livsmiljöer. Staden kan genom sina insatser minska risken för att barn och unga rekryteras in i kriminella nätverk, därutöver har staden också möjlighet att bidra till att stoppa organiserad brottslighet genom myndighetsgemensamma insatser.

Insatserna i fokusområdet innebär även ett utökat stöd till stadens förskolor och grundskolor genom att stödja de barn, ungdomar och deras föräldrar som har extra behov. Stödet syftar till ökad måluppfyllelse i skolan för barn och ungdomar, vilket är en skyddsfaktor för att minska risken för att rekryteras till gängkriminalitet.

Insatserna i fokusområdet syftar till ett ökat fokus på dessa målgrupper för att stoppa våldet och nyrekrytering till kriminella nätverk. Göteborgs Stad arbetar brett med individer, barn/unga som vuxna, som behöver stöd och hjälp att inte dras in djupare i kriminalitet eller ta sig ur gängkriminalitet genom verksamheter som SSPF, SIG och samlad avhopparverksamhet (SAV). SSPF bedrivs i samtliga stadsområden medan SIG saknas i två av stadsområdena. Det är angeläget att det finns ett enhetligt och strukturerat arbetssätt inom staden gentemot målgruppen. För att ett arbete mot målgruppen ska ge önskad effekt är det viktigt att det stöd som erbjuds individerna i gruppen är likvärdigt oavsett var i kommunen de bor eller verkar.

Insats 2:1: Införa och utveckla sociala insatsgrupper (SIG) i samtliga stadsområden

Sociala insatsgrupper (SIG) är en metod för samverkan mellan socialtjänst, skola och polis för att hjälpa unga vuxna mellan 18–25 år att sluta att begå brott. De sociala insatsgrupperna arbetar uppsökande och motiverande i sin utförandeverksamhet. Metoden utgår från samverkan på individnivå med regelbundna möten där berörda myndigheter och individen deltar under socialtjänstens ledning. Samverkan på individnivå görs möjlig genom ett samtycke från individen. Det krävs också att varje samverkanspart vill samarbeta och delta för att få effekt i frågorna samt att alla individer i dessa målgrupper, oavsett hemvist, får likvärdigt stöd. För att utgöra ett adekvat stöd till målgruppen behöver samverkan mellan sociala insatsgrupper och socialtjänstens myndighetsutövande enheter utvecklas.

Insats 2:1	Införa och utveckla sociala insatsgrupper (SIG) i samtliga stadsområden
Förväntat resultat	Jämnt stöd för målgruppen unga vuxna i riskzon för kriminalitet samt i kriminalitet.
Målgrupp	Cylindermodellens kategori B och C
Samordningsansvar	Socialnämnd Centrum för att samordna likvärdig utveckling av SIG
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Insats 2:2 Implementera GVI för att minska det grova våldet

Metoden Group Violence Intervention, GVI, syftar till att minska det grova våldet som utförs av individer som i sin tur är kopplade till gäng av olika slag.

En central utgångspunkt för strategin är att majoriteten av det grova våldet i ett samhälle kan kopplas till ett fåtal individer. För att minska våldet ska samhället rikta sina resurser mot dessa individer och de grupper som de tillhör. Våldet och de underliggande konflikterna kommer inte att upphöra bara för att en enskild individ blir frihetsberövad efter exempelvis en skjutning. I stället måste insatser påverka hela gruppen för att få effekter på längre sikt. Metoden innebär en tät samverkan mellan Polismyndigheten, Kriminalvården och Staden där man gemensamt kommunicerar att grovt våld inte tolereras, att våldet kommer att mötas av sanktioner men även att det finns stöd att få för de som väljer att sluta med det grova våldet. Metoden förutsätter att kommunen har ett utvecklat avhopparstöd.

Kommunfullmäktige har beslutat att starta ett projekt enligt metoden GVI med lokala anpassningar i samtliga stadsområden. Metoden som insats är fokuserad på de kriminella grupper som står för det grövsta våldet vilket ökar möjligheten att våldet, samt rekryteringen till dessa grupperingar, minskar.

Insats 2:2	Implementera GVI för att minska det grova våldet
Förväntat resultat	Minskat skjutvapenvåld i gängmiljön och ett ökat antal exitprocesser
Målgrupp	Cylindermodellens kategori B
Samordningsansvar	Socialnämnd Centrum

Ansvar	Socialnämnderna Hisingen, Nordost och Sydväst
--------	---

Insats 2:3 Inrätta fyra sociala förskoleteam

Förskolenämnden ska inrätta fyra sociala förskoleteam, ett i varje utbildningsområde. Varje team ska innehålla kompetens om barn där det finns oro för en utveckling av normbrytande beteende och det stöd som deras föräldrar kan behöva.

De sociala förskoleteamerna ska närvara vid förskolor för att stödja enskilda barn och deras föräldrar men även föräldragrupper. Avsikten med teamen är att skapa förutsättningar för att barn ska nå de pedagogiska målen och få ett tryggt socialt nätverk. Genom att de sociala förskoleteamerna, barnhälsan, förskolans stödteam och respektive förskola samverkar kring barnen och deras familjer stärks det förebyggande och främjande arbetet. Det minskar risken för skolmisslyckande, psykisk ohälsa och utanförskap. Genom en långsiktighet och kontinuerliga närvaro av förskoleteamerna främjas tillitsfulla relationer mellan förskola och föräldrar.

Förskolans stödteam inom barnhälsan, som stärker förskolornas pedagogiska kvalitet ska fortsätta. Teamens olika uppdrag ska vara kompletterande och de ska ha ett nära samarbete. Befintliga tidiga insatser i samverkan kring barn och familj, ex. att stärka föräldrar i sin föräldraroll och att verka för ett jämställt föräldraskap, utifrån de generella arenorna familjecentral och familjecentralsliknande verksamheterna, ska fortsätta.

Förskolenämndens pågående arbete med att fler av stadens barn ska gå i förskolan samt ökad närvaro i förskolan ska stödjas av de sociala förskoleteamerna. Teamet ska stödja förskolorna med att förbättra och utveckla kontakten med vårdnadshavare samt vara stöd till förskolornas rektorer och arbetslag.

Föräldrars delaktighet i samhället har en påverkan på förskolans uppdrag. De sociala förskoleteamerna ska främja och motivera de föräldrar som har behov till deltagande i föräldraskapsprogram i enlighet med insats 1:1 i denna plan, men även främja och motivera vårdnadshavare till ökad språk- och arbetsmarknadskompetens där det behövs.

De sociala förskoleteamerna ska, vid identifierade behov, tillsammans med socialtjänstens ökade kontinuerliga närvaro i skolan utgöra ett förstärkt stöd i övergången mellan förskola och skola. En positiv övergång ger förutsättningar för en god påverkan på barnets upplevelse av den första tiden i skolan.

I uppdraget ingår att utreda möjligheten om förskoleteamens arbete även ska omfatta förskolor med andra driftsformer.

Insatsen är kopplad till insatserna 1;2 och 1:4 i denna plan.

Insats 2:3	Utveckla fyra sociala förskoleteam
Förväntat resultat	Fler barn som klarar de pedagogiska målen och ökad hälsa bland förskolebarn.
Målgrupp	Alla barn i förskolan och deras föräldrar
Ansvar	Förskolenämnden

INSATS 2:4 Öka socialförvaltningarnas kontinuerliga närvaro och arbete vid skolor med särskilda behov för att på plats arbeta med de som riskerar att rekryteras till kriminalitet eller redan är gängkriminella

Skolan är ofta första kontakten när en elev har problem. Lärartid läggs på att följa upp frånvaro, kontakta föräldrar, ha möte med elev och föräldrar, lösa konflikter, hantera hot, följa upp och kontakta socialtjänsten. Problem kan finnas på alla skolor, men särskilt i utsatta områden finns skolor som hanterar problem som har sitt ursprung i sociala utmaningar och gängkriminalitet. De ökade insatserna på det sociala området är viktiga för att skolans pedagogiska uppdrag inte ska riskeras. De föreslagna åtgärderna ska stärka lärarnas förutsättningar att vara just lärare.

Socialförvaltningarnas kontinuerliga närvaro ska främst genomföras på de skolor som, utifrån socioekonomiska faktorer, bedömt ha särskilda behov och primärt ske efter skoldagens slut. Ett förstärkt stöd till dessa skolor ska ses som en insats för att hindra nyrekrytering till gängkriminalitet, stoppa droganvändning och motverka hedersförtryck. Men även ett sätt att stärka skyddsfaktorer. Arbetet ska ske med såväl klasser som med enskilda individer, liksom med föräldrar och grupper av föräldrar. I perspektivet av ett förebyggande arbete är lågstadie- och mellanstadieskolor särskilt prioriterade.

Socialförvaltningarnas närvaro ska variera utifrån det behov av stöd som är nödvändigt för att kunna motverka rekrytering till gängkriminalitet. Socialtjänstens ökade närvaro ska komplettera och vara en integrerad del av pågående arbete såsom SSPF, skolan som arena, lights-on och andra lokala samarbetsprojekt.

Socialtjänstens ökade kontinuerliga närvaro ska, vid identifierade behov, tillsammans med de sociala förskoleteamen förstärka stödet i övergången mellan förskola och skola. En positiv övergång har en positiv påverkan på den första tiden i skolan.

Socialförvaltningarnas ökade närvaro vid skolor ska organiseras av respektive socialnämnd. Ledning av arbetet ska ske i samverkan med grundskolenämnden.

Insatsen är kopplad till insatserna 1;2 och 1:4 i denna plan.

Insats 2:4	Öka socialförvaltningarnas kontinuerliga närvaro och arbete vid skolor med särskilda behov för att på plats arbeta med de som riskerar att rekryteras till kriminalitet eller redan är gängkriminella
Förväntat resultat	Öka antalet elever som klarar kunskapsmålen samt öka elevers trygghet i skolan samt vägen till och från.
Målgrupp	Elever som riskerar att rekryteras till kriminalitet eller redan är gängkriminella
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, grundskolenämnden

Fokusområde 3: Ett samordnat arbete med helhetsperspektiv

Frågan kring att stoppa gängkriminalitet och nyrekrytering är komplex. Ingen enskild förvaltning eller bolag kan därför på egen hand hantera frågorna. För detta krävs delaktighet och samverkan inom staden tillsammans med andra samhällsaktörer. Samverkan möjliggör att olika kompetenser, erfarenheter och resurser kan föras samman kring ett gemensamt fokus.

Forskning visar att samsyn och gemensamma utgångspunkter i arbetet är viktigt för att samverkan ska fungera. Olika professioner har olika synsätt och förutsättningar för sitt arbete. Forskningen om samverkan i det brottsförebyggande arbetet indikerar att en viktig faktor för en bra samverkan är att de ingående aktörerna har goda kunskaper om varandras uppgifter och roller.

I Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program finns två strategier för samverkan, strategier 2:1 och 2:2. Dels ska Göteborgs Stad ta initiativ och aktivt delta i såväl internt som externt initierade trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser och åtgärder. Dels ska staden kontinuerligt utveckla nya strukturer och överenskommelser för samverkan internt, samt lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Samverkan ska motverka oseriös verksamhet och osund konkurrens och skapa likhet inför lagen. Därutöver ska Göteborgs Stad medverka till att stärka delaktigheten och utvecklingskraften i civilsamhället gällande trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser och initiativ.

Ett helhetsperspektiv och tvärsektoriellt arbete med målsättning att stoppa nyrekrytering och gängkriminalitet kan skapas genom samverkan mellan verksamheter i Göteborgs Stad, och mellan staden och externa aktörer.

Insats 3:1 Stärka samordningen av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet centralt och lokalt

I Göteborgs Stad finns flera samverkansforum som syftar eller kan kopplas till att stoppa nyrekrytering till kriminella nätverk och gängkriminalitet, som i sin tur kan stoppa upprätthållandet av parallella samhällsstrukturer. Genom överenskommelsen mellan staden och Polismyndigheten gällande trygg i-arbetet finns samverkansforum på olika nivåer. Inom ramen för nätverket som Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet driver finns fler samverkansforum och projekt. Samverkan sker också mellan förvaltningar, stadens bolag och civilsamhället.

Socialnämndernas arbete med barn, ungdomar och vuxna enligt tidigare insatser ska vara del av den stärkta samordningen av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet lokalt.

Det är angeläget att ovan nämnda samverkansforum sätts in i ett sammanhang för att få en samlad bild över vad som genomförs och för att säkerställa kvalitet och effektivitet i arbetet.

Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram centrala lägesbilder, samordnar Trygghetsrådet och nätverket inom Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet. Genom dessa uppdrag kan stadsledningskontoret skapa en helhetsbild över stadens arbete kring frågor

som rör det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet samt organiserad brottslighet.

För att bilden ska bli så adekvat som möjligt, både lokalt och centralt, är det av betydelse att det finns en tydlig samverkan med en motsvarande lokal utpekad samordningsfunktion inom varje socialnämnd. Den lokala samordningen bör inkludera säkerhet, trygghet, lokal samhällsutveckling men också mer specifika frågor som exempelvis våldsbejakande extremism och gängkriminalitet. Det behöver säkerställas att samverkan mellan nämnder som utför uppdrag över hela staden fungerar inom stadens stadsområden. På så vis kan kvaliteten höjas på såväl de lokala som de centrala lägesbilderna vilket möjliggör förbättrade beslutsunderlag och mer riktade och effektiva åtgärder kan genomföras.

Insats 3:1	Stärka samordningen av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet centralt och lokalt
Förväntat resultat	En helhetsbild som skapar bättre styrning och mer adekvata insatser och åtgärder.
Målgrupp	Samtliga kategorier i cylindermodellen
Samordningsansvar	Kommunstyrelsen
Ansvar	Kommunstyrelsen, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst för respektive stadsområde

Insats 3:2 Säkerställa att samtliga berörda nämnder och styrelser deltar i myndighetsgemensamma insatser mot organiserad brottslighet

Varje berörd nämnd och styrelse ska säkerställa delaktighet i myndighetsgemensamma insatser mot organiserad brottslighet. Genom avsiktsförklaringen mellan Göteborgs Stad och statliga myndigheter mot den organiserade brottsligheten (bilaga 2), ska parterna ta initiativ till, stödja och driva nätverk och samarbetsprojekt som ska leda till konkreta åtgärder mot gängkriminalitet, organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och otillåten påverkan. Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet sammankallar till styrgruppsmöte och kontaktpersonsmöte för samverkande myndigheter samt sammankallar stadens berörda förvaltningar och bolag för de myndighetsgemensamma insatser som ska genomföras. Utöver detta sker lokala myndighetsgemensamma insatser. De olika samverkansinsatserna ska stärka varandra för att motverka organiserad brottslighet.

Insats 3:2	Säkerställa att samtliga berörda nämnder och styrelser deltar i myndighetsgemensamma insatser mot organiserad brottslighet
Förväntat resultat	Motverka oseriös verksamhet, osund konkurrens och skapa likhet inför lagen
Målgrupp	Cylindermodellens kategori A och B
Samordningsansvar	Kommunstyrelsen
Ansvar	Samtliga nämnder och styrelser i Göteborgs Stad.

Fokusområde 4: Kunskapsbaserat arbete och välgrundad kompetens

Kunskapsbaserat arbete och välgrundad kompetens handlar om att stadens arbete och insatser ska genomföras systematiskt och strukturerat mot nyrekrytering, gängkriminalitet och utveckling av parallella samhällsstrukturer. Insatser och beslut ska, så långt det är möjligt, grunda sig på beprövade, utvärderade metoder eller på brottsproblemets omfattning, struktur och utveckling. Forskning om effekten av olika brottsförebyggande metoder är begränsad och i vissa fall saknas vetenskaplig kunskap. Valet av åtgärder får därför ibland bygga på kunskapsbaserade överväganden, där en bedömning av hur väl åtgärderna kan tänkas påverka brottsligheten behöver göras. I efterhand ska arbetet följas upp för att kontrollera resultaten.

För att kunna arbeta kunskapsbaserat krävs, förutom tillgång till forskning, systematiska underlag i form av likartade och fördjupade lägesbilder, kunskapshöjande insatser och metodstöd för att hantera de olika utmaningar som finns i arbetet mot gängkriminalitet och nyrekrytering av individer i riskzon. Det kan handla om allt från vägledning för att utveckla välfungerande samverkan, fördjupade lägesbilder över narkotikabruket till konkreta checklistor för att identifiera de egna verktygen för att stoppa nyrekrytering och gängkriminalitet.

Identifiering av gemensamma verktygslådor för att bekämpa organiserad brottslighet lyfts i EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet. I Göteborgs Stads förslag på nytt trygghetsskapande och brottsförebyggande program, finns två strategier som syftar till kunskap och välgrundad kompetens. Insatserna inom fokusområdet syftar till att konkretisera strategierna samt till att stadens nämnder och styrelser ska ha kunskap om vilka verktyg de har för att bidra till att gängkriminalitet och nyrekrytering stoppas. Detta kan i sin tur motverka utvecklingen av parallella samhällsstrukturer.

Insats 4:1 Utveckla och förstärka kartläggningsarbetet med stöd av cylindern modellen

Det är i dagsläget inte möjligt att utifrån tillgänglig statistik och data få tillräcklig kunskap om hur många individer som bedöms finnas i eller i riskzon för gängkriminalitet eller vilka behov dessa individer har. Kunskap om målgruppen och dess behov finns lokalt men behöver tydliggöras och systematiseras. Detta förhållande gör det svårt att bedöma om verksamheternas omfattning svarar mot de behov som finns. För att få en mer adekvat bild över antal individer som är i riskzon för kriminalitet eller ingår i kriminella nätverk behöver varje berörd förvaltning själv göra en genomlysning av hur verksamhetens kapacitet förhåller sig till målgruppens storlek och behov. Som metod för det arbetet är Cylindern modellen ett bra verktyg.

Cylindern modellen utgörs av individer, kategoriserade från A-D, som har en negativ påverkan på lokalsamhället baserat på kriminalitet eller normbrytande beteende. Polisen i Storgöteborg har tagit fram en cylinder utifrån varje lokalpolisområde (LPO). Således finns en cylinder för LPO City, LPO Syd, LPO Hisingen och LPO Nordost. Cylindern kan fungera som ett identifierings- och planeringsverktyg för att avgöra vad staden kan och ska göra i de olika kategorierna. Modellen kan användas både på individ-, grupp- och områdesnivå. På grupp-nivå kan staden använda modellen för att säkerställa att lokaler

inte hyrs ut till kriminell verksamhet eller att bidrag som stärker kriminella organisationer och nätverk beviljas.

Cylinderns D-kategori utgörs av barn och unga i riskzon. Det är väsentligt för staden att ha en så bra kunskap som möjligt om den målgruppen och hur stor den är så att insatser kan planeras, dimensioneras och sättas in på rätt plats och i rätt tid. Cylindermodellen möjliggör kunskap om hur stort antalet ungdomar i riskzon är samt på vilken nivå de befinner sig. Kunskapen om och arbetet med barn och unga i kategori D sker främst inom ramen för SSPF. Stadens och polisens information kompletterar varandra och skapar en helhetsbild av de olika kategorierna i cylindermodellen.

Insats 4:1	Utveckla och förstärka kartläggningsarbetet med stöd av cylindermodellen
Förväntat resultat	En helhetsbild över antal individer som ingår i kriminella nätverk och som är i riskzon. Tydligare bild över barn och unga som ingår i D-kategorin. Större möjligheter till riktade insatser. Förbättrat arbetssätt mot gängkriminalitet på individ-, grupp- och områdesnivå.
Målgrupp	Samtliga av cylindermodellens kategorier
Samordningsansvar	Socialnämnd Centrum
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, grundskolenämnden och utbildningsnämnden

Insats 4:2 Samtliga nämnder och styrelser ska identifiera vilka verktyg de har för att motverka gängkriminalitet och nyrekrytering

Rekrytering till kriminella nätverk sker på flera sätt och riktar sig mot allt yngre åldrar. Den brottslighet som kriminella nätverk ägnar sig åt begränsas inte till något specifikt område vare sig gällande fysisk plats eller verksamhetsområde. För att bidra till att stoppa nyrekrytering till kriminella nätverk och gängkriminalitet, krävs att samtliga nämnder och styrelser i Göteborgs Stad identifierar vilka användbara och ändamålsenliga verktyg de har för att motverka problemet. En samlad bild och ökad kunskap av vilka verktyg staden har som helhet, kan förstärka stadens arbete mot gängkriminalitet och bidra till att förhindra nyrekrytering.

Flertalet nämnder och styrelser i staden har verktyg för att motverka organiserad brottslighet. Som exempel kan nämnas socialnämndernas uppgifter i arbetet med unga lagöverträdare enligt lagen om särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL), förebyggande insats 22 § i lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), stadsbyggnadskontorets arbete med bygglov eller miljö- och klimatnämndens arbete med kontroll och tillsyn av lagar som rör miljöskydd, hälsoskydd och livsmedel. Varje nämnds och styrelses ökade kunskap om sina egna verktyg, stärker förutsättningarna för respektive verksamhet att förbättra processerna i arbetet mot organiserad brottslighet, gängkriminalitet och nyrekrytering. Det skapar också bättre förutsättningar för förvaltningar och bolag att förhindra att stadens medarbetare utsätts för otillåten påverkan av kriminella aktörer.

Kommunstyrelsen, genom kunskapscentrum mot organiserad brottslighet, kommer att tillhandahålla en metodmatris för nämnder och styrelser att använda som stöd i arbetet

med att identifiera sina respektive verktyg. Metodmatrisen kommer att utgå från parametrar som relaterar till organiserad brottslighet, exempelvis ekonomi, kontroll, lokaler, bidrag, tillsyn, rekrytering till gäng, struktur på gäng och risk för otillåten påverkan.

Insats 4:2 ska vara kopplad till insats 1:4 i denna plan.

Insats 4:2	Samtliga nämnder och styrelser ska identifiera vilka verktyg de har för att motverka gängkriminalitet och nyrekrytering
Förväntat resultat	En samlad bild av stadens insatser mot gängkriminalitet och nyrekrytering. En förbättrad förmåga att motverka nyrekrytering och gängkriminalitet på individ-, grupp- och områdesnivå.
Målgrupp	Samtliga av cylindermodellens kategorier
Samordningsansvar	Kommunstyrelsen
Ansvar	Samtliga nämnder och styrelser i Göteborgs Stad

Insats 4:3 Utveckla och implementera metodstöd inom SSPF och SIG

I de övergripande och lokala samverkansöverenskommelser som finns mellan staden och polisområde Storgöteborg framgår hur samverkansformerna SSPF och SIG ska fungera på en övergripande nivå. Arbetet med SSPF och SIG har utvecklats på olika sätt i olika områden. Ett utvecklingsarbete mot en större enhetlighet, tydligare strukturer och gemensamma rutiner och metodstöd är nödvändigt. Utvecklingen behöver ske inom såväl arbetet med individärenden som i den operativa och strategiska verksamhetssamverkan utifrån den övergripande strukturen. Inom både SSPF och SIG måste samverkan med berörda nämnder inom utbildningsområdet utvecklas och säkerställas, framför allt i förhållande till utbildningsnämnden och deras uppdrag gällande gymnasieskolorna. Samverkan måste även säkerställas med fristående skolor.

Insats 4:3	Utveckla och implementera metodstöd inom SSPF och SIG
Förväntat resultat	Adekvata och lokalt anpassade insatser och förbättrad samverkan.
Målgrupp	Cylindermodellens kategori B, C och D
Samordningsansvar	Socialnämnd Centrum
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Insats 4:4 Säkerställa att standardiserade bedömningsmetoder används inom socialtjänstens myndighetsutövning för individer i eller i riskzon för kriminalitet

Att bedöma risk för fortsatt normbrytande beteende och kriminalitet är en komplex och svår uppgift som kräver kunskap och erfarenhet. Med rätt kunskap om risk- och skyddsfaktorer kopplat till normbrytande beteende och kriminalitet kan kvaliteten i handläggningen öka och insatser kan bättre anpassas till den enskildes förutsättningar och behov.

Standardiserade bedömningsmetoder bygger på forskning och fungerar som ett stöd i utredningsarbetet när man ska bedöma enskilda personers situation, funktion eller

hjälpbehov. Vid användningen av standardiserade bedömningsmetoder skapas ett överskådligt bedömningsunderlag som ger goda möjligheter att återkoppla resultatet till den berörda personen. För att kunna göra en samlad bedömning av individens risker, skyddsfaktorer och hjälpbehov behöver man dock ofta använda flera informationskällor. Det kan till exempel vara relevant att göra bedömningar av missbruksproblematik, antisocialt beteende, risker att återfalla i brott, kriminellt tankemönster eller av hur hemförhållandena ser ut. Användningen av standardiserade bedömningsinstrument ökar förutsättningarna för en likvärdig bedömning, ger kunskap om enskilda personer och målgrupper och ger ökad transparens. Ett bedömningsinstrument kan också användas för uppföljning av resultat för den enskilde individen men också för att följa upp en hel målgrupp genom att man sammanställer gruppens resultat.

Insats 4:4 ska vara kopplad till insats 1:4 i denna plan.

Insats 4:4	Säkerställa att standardiserade bedömningsmetoder används inom socialtjänstens myndighetsutövning för individer i eller i riskzon för kriminalitet
Förväntat resultat	Förbättrade och kunskapsbaserade bedömningar, individanpassade insatser till målgruppen, ökad likvärdighet och rättssäkerhet inom handläggningen.
Målgrupp	Cylindermodellens samtliga kategorier
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Insats 4:5 Analysera förekomsten av narkotika i avloppsvatten som komplement till den kunskapsbaserade lägesbilden

I förslaget på nytt trygghetsskapande och brottsförebyggande program finns en strategi för att utveckla och stärka det långsiktiga och systematiska vålds- och drogförebyggande arbetet. Göteborg Stad har god kunskap om var narkotika säljs men en sämre kunskap av hur användandet av narkotika ser ut och var brukandet sker. Ett minskat narkotikabruk minskar efterfrågan av narkotika vilket kan bidra till att försäljningen blir mindre lönsam.

Undersökningar utförda bland annat inom ANDTS-arbetet visar att narkotikabruket i Göteborg är mer omfattande än vad som framkommer av statistik inom missbruksvård och hos polisen. Under 2021 har Göteborgs Stad tillsammans med Polismyndigheten Region Väst genomfört analyser av förekomst av narkotika i avloppsvattnet under en sjudagarsperiod med syfte att komplettera den lägesbild som finns över narkotikabruket i Göteborg. Regelbundet utförda analyser innebär möjligheter att följa narkotikakonsumtionen över tid samt jämföra resultatet med andra kommuner som genomför liknande analyser. Analyserna täcker Göteborgs Stad som helhet samt tre separata områden med olika socioekonomisk status: Ett starkt, ett medelstarkt och ett svagt. En sådan analys kan bidra med en tydligare bild över hur narkotikaförbrukningen ser ut över hela staden och hur den skiljer sig åt mellan olika områden.

Det fortsatta arbetet med att genomföra mätningar och implementering av analyserna behöver utvecklas och samordnas inom det i dag befintliga ANDTS-arbetet som komplement till befintliga drogvaneundersökningar.

Insats 4:5	Analysera förekomsten av narkotika i avloppsvatten som komplement till den kunskapsbaserade lägesbilden
Förväntat resultat	Ökad kunskap över hur narkotikakonsumtionen ser ut i Göteborgs Stad, vilket resulterar i adekvata insatser som bidrar till att minska bruk och efterfrågan och i förlängningen försäljning.
Samordningsansvar	Socialnämnd Centrum
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost, Sydväst

Insats 4:6 Implementera Brås metodstöd och utveckla arbetet för att motverka parallella samhällsstrukturer

Brå har utarbetat ett metodstöd för att motverka parallella samhällsstrukturer. Metodstödet ska bidra med kunskap om motåtgärder som kan vidtas utifrån de strukturer som finns i den lokala miljön och ger nämnder och styrelser möjlighet att införa de mest effektiva åtgärderna för att stoppa utvecklingen av parallella samhällsstrukturer

Metodstöd ska implementeras ligga till grund för verksamhetsutveckling i berörda nämnder och styrelser och utveckla stödet i sina verksamheter utifrån den lokala kontexten. Socialnämnd Nordost har påbörjat ett arbete för att identifiera metoder för att motverka parallella samhällsstrukturer.

Insats 4:6	Implementera Brås metodstöd och utveckla arbetet för att motverka parallella samhällsstrukturer
Förväntat resultat	Genom att stadens medarbetare får en högre kompetens om parallella samhällsstrukturer ökar möjligheten för att sätta in rätt åtgärder för att minska förekomst av parallella samhällen.
Målgrupp	Cylindermodegens samtliga kategorier
Samordningsansvar	Socialnämnd Nordost för framtagande av struktur
Ansvar	Socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst samordnar berörda nämnder och styrelser inom sitt stadsområde

Bilaga 1: Indikatorer

Målet med handlingsplanen är att nyrekrytering, gängkriminalitet och förekomst av parallella samhällen ska minska till år 2025. Till handlingsplanen finns indikatorer för att mäta måluppfyllelsen. Indikatorer och utgångsvärden är hämtade från polisens definition av särskilt utsatta områden i Göteborg, polisens cylindermodell samt polisens statistik över skjutningar och sprängningar. Utgångsvärden kommer att kompletteras under våren 2022 efter nya uppgifter från polisen.

Indikatorer för att minska nyrekrytering till gängkriminalitet har hämtats från polisens cylindermodell, kategori C och D. Utgångsvärde för den indikatorn är baserat på polisens uppgifter och kommer att kompletteras när Göteborgs Stad har en tydligare uppfattning om målgruppen, vilket är ett av handlingsplanens syften.

Mål	Indikatorer	Utgångsvärde 2021	Målvärde 2025
Minskad gängkriminalitet och förekomst av parallella samhällen	Antal särskilt utsatta områden	5	0
Minskad gängkriminalitet	Minskat antal individer i cylinder, kategori A och B		
Minskad nyrekrytering till gängkriminalitet	Minskat antal individer i cylinder, kategori C och D		
Minskad nyrekrytering och gängkriminalitet	Antal gängrelaterade skjutningar		
Minskad nyrekrytering och gängkriminalitet	Antal gängrelaterade sprängningar		

Bilaga 2: Avsiktsförklaring Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet

Avsiktsförklaring för samverkan mellan nedanstående myndigheter mot den organiserade brottsligheten.

Bakgrund

Kommunstyrelsen i Göteborg tog 2008-06-18 beslut om inrättandet av ett Kunskapscentrum mot gängkriminalitet, organiserad brottslighet och otillåten påverkan. Det yttersta målet är att stödja och värna det demokratiska samhällssystemet med utgångspunkt från en bred myndighetssamverkan.

Behovet av myndighetssamverkan inom Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet är fortsatt stort. Samhällsutvecklingen sedan inrättandet 2008 har bidragit till en ökning av antalet samverkande myndigheter och fokusområden.

I syfte att uppdatera befintlig avsiktsförklaring har denna revidering gjorts. Genom revidering har Arbetsförmedlingen och Västra Götalandsregionen tagits upp som samverkande myndigheter tillsammans med Skatteverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Kronofogden, Försäkringskassan, Länsstyrelsen, Kriminalvården, Polisen, Tullverket, Säkerhetspolisen samt Göteborgs stad.

Genom revideringen har fokusområdena avhopparverksamhet, det ekonomiska perspektivet och otillåten påverkan utökats med våldsbejakande extremism.

Uppdraget inom fokusområdena

- att ta initiativ till samt stödja och driva nätverk och samarbetsprojekt som ska leda till konkreta åtgärder
- att arbeta långsiktigt och strukturellt genom att försvåra för kriminell verksamhet och organiserad brottslighet. Kunskapscentrum bör samla och sprida information, stimulera lärande samt vara med och påverka vid bland annat lagstiftning, stadsutveckling, upphandling, välfärdssystem och tillståndsgivning.

Förutsättningar för samverkan

Kunskapscentrum skall ta sin utgångspunkt i en bred myndighetssamverkan.

Samverkande myndigheter avser i och med undertecknandet av denna avsiktsförklaring att stödja de prioriteringar som styrgruppen ställer sig bakom. Förslag på prioriteringar kan komma från både Kunskapscentrum och respektive myndighet. Kontaktpersoner till Kunskapscentrum utses från respektive organisation. Kontinuerlig samverkan sker inom ramen för nätverket. I tillämpliga fall tillsätts en projektgrupp/nätverksgrupp där representanter ingår från de organisationer som bäst kan bidra med erfarenhet, kompetens och resurser för att nå de mål som sätts upp. De samverkande myndigheterna ska bidra till kunskapshöjande åtgärder mot den organiserade brottsligheten.

Avsiktsförklaring Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet

Göteborg 2022-02-23

Göteborgs Stad

Eva Hessman

Polismyndigheten

Anders Börjesson

Kriminalvården Region Väst

Per Björkgren

Säkerhetspolisen

Helena Kivisaar

Skatteverket

Karl-Johan Ekström

Tullverket

Ingela Östmark

Åklagarmyndigheten

Mats Eriksson

Länsstyrelsen

Annika Lidström

Ekobrottsmyndigheten

Henric Fagher

Försäkringskassan

Charlotta Östlund

Kronofogdemyndigheten

Mats Bengtsson

Arbetsförmedlingen

Lena Holmgren

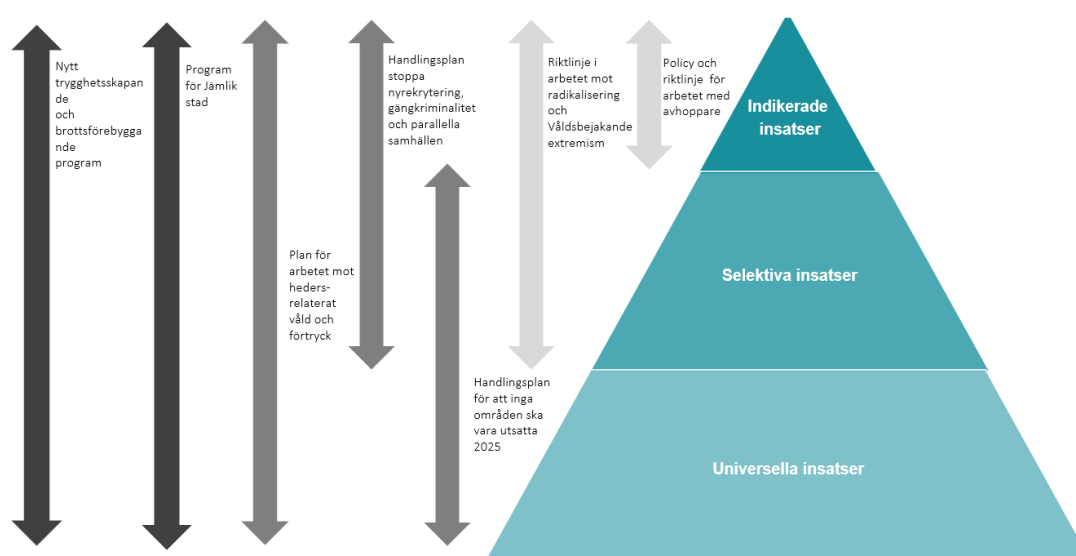
Västra Götalandsregionen

Ann -Sofi Lodin

Bilaga 3: Preventionspyramiden

En teoretisk utgångspunkt i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är en uppdelning utifrån preventionsnivåer. Det handlar om generella, selektiva och indikerade åtgärder. Generella åtgärder riktar sig till alla invånare och platser där de bor, verkar och som de besöker. Selektiva åtgärder fokuseras till riskgrupper, individer eller särskilt brottsdrabbade platser och indikerade åtgärder till dem som har begått eller drabbats av brott tidigare. Insatserna som staden ska utföra för att minska brottsligheten och öka tryggheten behöver rikta sig mot alla nivåer i preventionstriangeln. Andra styrande dokument inom området fokuserar på flera eller andra nivåer. Exempel på näraliggande program och planer och deras förhållande till insatserna framgår av bilden nedan.

Göteborgs Stads handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen, fokuserar på insatser som återfinns bland selektiva och indikerade åtgärder även om några insatser är kopplade till stadens främjande arbete och generella åtgärder.

Arbetet med de främjande insatserna och de generella åtgärderna, som omhändertas i framför allt program och plan för en jämlik stad och handlingsplanen för att inga områden ska vara utsatta 2025, kan ses som en grund för att stoppa utvecklingen av parallella samhällsstrukturer. Idag finns emellertid gängkriminalitet i Göteborg som genom sin närvaro och påverkan på lokalsamhället upprätthåller parallella samhällsstrukturer. Att fokusera på selektiva åtgärder och indikerade åtgärder för gruppen som ingår i kriminella nätverk och de som finns i riskzonen för kriminalitet, kan således ha en positiv påverkan på att stoppa de parallella samhällsstrukturer. En del åtgärder kommer att ge effekt tidigt, medan andra åtgärder förväntas ge resultat först på längre sikt.